

POHOD

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 8/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1934.

Štev. 37 — Leto III.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Cilji Narodne Odbrane

V eni izmed številnih »Narodne Odbrane« je objavljen odgovor nekaterim ljudem, ki so smatrali za potrebno, da se nepoznani vtičajo v delovanje Narodne Odbrane in ji dajejo nasvete. Stališče, ki ga je tu zavzelo glavno glasilo Narodne Odbrane je vsekakor vredno, da ga ponatisnemo z nekaterimi ne-bistvenimi okrajšavami.

Današnji cilji ideologije Narodne Odbrane so jasno razloženi v njenih pravilih, ki so sprejeta na kongresu dne 24. in 25. junija 1933 v Banja Luki, kot tudi v mnogih javnih predavanjih in pismenih sestavkih njenih voditeljev. A stotine pisem in telegramov, ki jih dnevno dobiva Srednji odbor, s katerimi se odobrava delo in stališče NO, potrjuje, da je NO izbrala pravo pot.

V § 2. pravil je rečeno: Naloga NO je, vsposobiti naš narod za popoln in vsestranski napredek ter obrambo pred vsemi težavami in sovražniki.

Delo NO kot nepolitične, izvenstrankarske in nadstrankarske organizacije je dobro poznano našemu narodu, ki spremelja delo vsakogar, a posebno delo nekaterih ljudi, ki v današnjem času postavljajo svoje osebne interese nad splošne in narodne interese in ki s stališča svoje osebne koristi gledajo na korist domovine.

Delo NO, določeno prej in sedaj v njenih pravilih, se je kretalo samo in izključno v smeri in duhu na kongresu v Sarajevu dne 17. in 18. novembra 1928 donešene resolucije, v kateri je med ostalim rečeno sledeče:

»Narodna Odbrana kot čisto nacionalen pokret ne pripada nobeni politični stranki, ne služi niti režimu niti opoziciji in se ne vmešava v čisto strankarsko-politična vprašanja. Toda kjer vidi, da je radi stranke ogrožena celota, da se radi plemena, negira narod, radi zahtev poedincev krši, odnosno ne izvršuje zakon, — bo Narodna Odbrana vporabila vsa sredstva, da zmaga celota, narod in pravica.«

In ko se ve:

1. — da Narodna Odbrana ne teži za oblastjo, ne živa nikakih privilegijev, sivekur in stipendij;

2. — da ona svojo silo ne črpa iz kakih fondov, da njeno članstvo in vodstvo ne stoji pod vplivom kakih »istaknutih političarjev« ali pa »poznanih veličin«;

3. — da služi Narodna Odbrana iskreno, ne z besedami, temveč z delom kralju in domovini in da ona baš radi tega neustrašno dviga glas proti vsem zločinom in nevrednežem, ki s svojim škodljivim delom slabijo našo narodno silo, kajti ona hoče prignati na dnevno svetlobo vse nizke duše, vse one z visokimi naslovi in raznimi zvezami, ki se združujejo samo zato, da bi zmečkali in sesali druge;

4. — da korupcija maje naše narodno in državno steblo, in da korupcionisti in lažnivci v preveliki meri preizkušajo potrpljenje našega naroda, ki krivice niti ne trpi niti ne dela, — in to v času, ko je bilo toliko znanih in neznanih krivcev, a tako malo obsojencev;

5. — da zločin sovraži svetlobo in da se glas poštenih ni mogel slišati v času, ko zloraba položaja in zavestna služba tujemu kapitalu izzivajo upravičeno ogorčenje pri naših ljudeh, ki se bojijo, da bi ekonomska struktura naše domovine ne podlegla v borbi z vsemi temi pošastmi in da moralno razpadanje ne dovede v vprašanje vse pridobitve našega naroda;

6. — da legija »priviligiranih« s svojim razijskim in luksuznim življenjem izkiva upravičljivo zgražanje poštenih ljudi, ker zapravlja ono, česar s svojim znojem ni zaslužila;

7. — da je moralno zdravo in nacionalno neoporečno potisnjeno na stran in da je pričel splošen napad na privatno in državno;

8. — da mora biti naš pošten, delaven kmečki narod najprej izveden iz te brezglavosti na pot ozdravljenja, iz mraka na svetlobo sonca, v kateri bo vsakdo živel po oni narodni — sve za obraz, a obraz nizašta.

Ko se vse to ve, tedaj ima nekoliko onih mladih ljudi najmanj pravice, najmanj so poklicani, da nam dajejo svete o ciljih Narodne Odbrane in o tem, kako

Filozofija in nacionalizem

Filozofi so znani kot nepraktični ljudje med pozitivizmom in idealizmom zmanjševalo toliko časa, dokler ne zmaga spoznanje, da tudi pozitivizem more zadovoljiti srce in da je negacija iluzije v korist napredku in resnici. Zato je praški kongres zahteval, naj se obravnava vprašanja, ki odgovarjajo »potrebam življenja«. In res se je ves kongres sukalo okoli dveh točk: 1. kriza demokracije in 2. logistika. Prva je bližja življenju, zato so se v njej filozofi, ki jih je bilo nad 300, razgovorili kot o problemu naše dobe. Saj filozofija je ona najvišja instanca resnice in pravice, kjer naj se rešujejo časovna vprašanja. Sam predsednik Masaryk je dal zgled, kako se družita filozofija in politika, sociologija in etika, sploh: kako se pod žezlom filozofije rešujejo življenjska vprašanja. Debata o krizi demokracije je bila prav zanimiva. Italijani so opravičevali fašizem, češ, da je to sinteza autoritete in osebne svobode. Demokracija brez autoritete vodi v anarhijo, osebna svoboda opravičuje marsikaj, kar ni v korist skupnosti. Zato se mora o vprašanju javnosti, t. j. o politično-socialnih vprašanjih osebna svoboda podrediti autoriteti, o osebnih nazorih pa dopušča fašizem popolno svobodo.

Izmed jugoslovanskih filozofov, ki so se udeležili kongresa, so se trije oglasili tudi k našemu nacionalnemu vprašanju: Dvornikovič, Bazala in Veber. Najgloblje je segel Dvornikovič, ki skuša prodreti v bistvo naše

narodne psihe. Prof. Veber se je dotaknil našega vprašanja o »Idejnih temeljih slov. agrarizma«. Mislimo pa, da je in ostane naš nacionalni filozof Jovan Skerlić, katerega 20letnico smrti so srbski listi te dni omenjali. Med našo mladino bi moralo biti Skerličevo ime in njegovo delo mnogo bolj znano. Pod njegovim vplivom se je razvijala naša predvojna jugoslovanska ideologija. Doslej je še nismo pregledali do dna. Preveč so nas objela dnevna gesla. Zato bi bilo prav, da bi nova generacija obnovila nekatere nauke, ki so se že takrat pojavljali, pa so zaradi osvobodilnega boja stopili v ozadje. Čas jih zopet kliče na dan. Filozofija se je v naši demokratični dobi približala življenju. Tudi nacionalizem ima pri vseh narodih svoje filozofe. Žal, da množice pogosto po svoje razumejo besede velikih ljudi. (Isto velja n. pr. za vse ustanovitelje raznih religij, ki so v njih imenu mnogo grešili!)

Vsak filozof je do neke mere tudi filozof svojega naroda in svoje narodnosti, dasi je filozofija rada svetovna. Toda danes filozofija sploh ne more preko vprašanj, ki tvorijo bistvo sodobnega človeštva. Zato pričakujemo tudi od naših filozofov, da s svojega visokega prestola izpregovore. Mi bomo poslušali, a ne samo nje, temveč tudi glas svojega srca, kjer je vedno pravi odgovor na vprašanja, ki ga v tolikih slučajih tudi filozofija ne more dati. To je glas vere našega jaza.

Spomenica

sprejeta na zborovanju Legije koroških borcev dne 9. septembra 1934 na Sv. Planini pri Trbovljah

Narod iz rudarskih revirjev Trbovlje, Hrastnik in Zagorje, ter iz drugih krajev Dravske banovine, zbran na tem zborovanju o priliki spominse svečanosti za preminulim vodjem Legije koroških borcev, generalom Maistrom, z največjim ogorčenjem zavrača klevetniško kampanjo, ki jo vodi v zadnjem času en del inozemskega časopisja proti naši državi.

Zbrani narod zlasti z največjo odločnostjo protestira proti izmišljotinam in klevetam, ki jih v zadnjem času širi del avstrijskega časopisja proti Jugoslaviji. Zbor ugotavlja, da je Jugoslavija država reda in miru, da so vsled tega v Jugoslaviji nemogoči kakršnikoli avturistični podvigi raznih tujih pokretov, ki vživajo trenutno gostoljubje v naši državi. Jugoslavija je tudi ena izmed redkih držav v srednji Evropi, ki točno izpolnjuje prevzete obveznosti mednarodnih ugovorov tako do svojih sosedov, kakor do velike evropske družine narodov. To je najboljši dokaz, da hoče živeti naša država v najboljših odnosih s svojimi sosedi in da je do skrajnosti miroljubna.

Ko se na zboru to dejstvo podčrtava, ugotavlja zbrani narod, da baš one države, ki vodijo zlasti v zadnjem času znano klevetniško kampanjo proti naši državi, ne izpolnjujejo svojih iz mednarodnimi ugovori prevzetih obveznosti v oni meri, kot jih lojalno izpolnjuje Jugoslavija.

Tako je Avstrija s sistematičnimi germanizacijskimi metodami popolnoma zatrla slovensko manjšinsko šolstvo. Takozvane avstrijske utrakvistične šole, ki jih Avstrija ustanavlja slovenski narodni manjšini, so se izkristalizirale kot instrument germanizacije in denacionalizacije koroških Slovencev. Bivši avstrijski zvezni kancelar dr. Ramek je 3. marca 1925 v seji avstrijskega nacionalnega sveta ugotovil, da je na slovenskem Koroškem okrog 80 utrakvističnih šol, ki jih je označil kot slovenske manjšinske šole. Od teh šol je danes 30 že popolnoma nemških, dočim se jih kakih 50 še vodi v evidenci kot utrakvistične šole. Toda tudi te šole so utrakvistične samo na papirju, kajti v teh šolah se samo prvih 14 dni ali največ 1 mesec dni v prvem šolskem letu rabi slovenski jezik za prvi kontakt z dečo. Ali se to lahko imenuje manjšinska šola? To je raznarodovalnica naše narodne manjšine v slovenskem Korotanu!

Narod, zbran na zboru koroških legijonarjev ugotavlja, da je Jugoslavija v nasprotju z Avstrijo dala nemški narodni manjšini v Jugoslaviji vse pravice na šolskem polju. Jugoslovansko prosvetno ministrstvo je zadnja leta otvorilo nemške šole celo v krajih, kjer jih ni niti bivša Avstrija dovolila. Tako je prosvetno ministrstvo na teritoriju Savske banovine, kjer v bivši Avstriji ni obstajala niti 1 nemška šola, otvorila tekem leta 1931. 46 nemških oddelkov na nižjih in 12 oddelkov na ljudskih višjih šolah. Isto je v Dravski

in tudi v drugih banovinah. Taki nemški oddelki so bili otvorjeni celo v krajih, kjer Nemci nimajo 25 nemških otrok, katero številko je po § 45. zakona o ljudskih šolah potrebno za otvoritev nemškega oddelka osnovne šole. Kako tolerantno postopa Jugoslavija z nemško manjšino v pogledu manjšinskega šolstva, najbolje dokazuje dejstvo, da imajo Nemci v Jugoslaviji 39 nemških šolskih vrtecev, 620 osnovnih šol, odnosno oddelkov, 188 višjih ljudskih šol, skupno torej 847 nemških otroških vrtecev in ljudskih šol, da učiteljska in druge strokovne šole niti ne omenjamo.

Današnji narodni zbor z vso odločnostjo zahteva, da vodni kraljevska vlada in vsa jugoslovanska javnost račun o nekulturnem postopanju avstrijskih Nemcev z našo narodno manjšino v slovenskem Korotanu. Narodni zbor zahteva, da Avstrija presnuje v manjšinske slovenske šole po jugoslovanskem vzorcu vse one šole, ki jih je bivši avstrijski kancelar dr. Marek sam označil za manjšinske šole, ki so namenjene koroškim Slovencev, t. j. da se bo poučevalo v teh šolah slovensko do incl. 4. šolskega leta, dočim se naj poučuje v višji osnovni šoli od 5. do incl. 8. razreda slovensčina vsaj kot predmet določeno število ur na teden. Na vseh teh šolah naj se vrši pouk veronauka v slovensčini. Istotako naj se poučuje mladina v glavnih (meščanskih) šolah v Šmohorju, Beljaku, Št. Jakobu v Rožu, v Borovljah, v Celovcu in Velikovecu v veronauku v slovensčini, dočim se naj uvede na teh šolah tedensko po 3 ure obveznega pouka v slovensčini. Na srednjih šolah v Beljaku, Celovcu in v Št. Pavlu naj se uvedejo za slovenske učence zopet obvezne slovenske ure, kakor so bile v veljavi še po plebiscitu in v vsej dobi pred vojno. Končno zahteva zbor, da se ustanovi za koroške Slovence kmetijska strokovna šola. To so osnove minimalnih zahtev za pravično ureditev slovenskega manjšinskega vprašanja na Koroškem. Tako vest kakor naš narodni ponos nam narekuje, da od teh zahtev ne pustimo vse dotle, dokler bo vživala nemška narodna manjšina v Jugoslaviji dosedanje privilegije na šolskem polju. Zato prosí narodni zbor kraljevsko vlado in vabi vso jugoslovansko javnost, da se zgane, ter odpravi kričeče krivice, ki se gode našim krvnim bratom in sestram v tujem robstvu. Tam za Karavankami umira počasne narodne smrti naš brat po rodu in krvi, sin velike matere Jugoslavije. Še je čas, da ga reši ljubeča mati pred narodno smrtjo.

Narodni zbor koroških legijonarjev vabi kraljevsko vlado, da nemudoma opozori avstrijsko vlado na njene mednarodne obveze do zaščite naše narodne manjšine. Če bi avstrijska vlada ne bila voljna manjšinskega vprašanja v slovenskem Korotanu v doglednem času zadovoljivo rešiti, potem je dolžnost naše vlade, da v interesu ugleda našega naroda in države podvzame primerne represalije s tem, da ukine in omeji vse nemške manjšinske šole v Jugoslaviji, zlasti pa one v obmejni Dravski banovini.

Sv. Planina-Trbovlje, 9. septembra 1934.
Predsednik zbora: dr. Jenšterle s. r.

„POHOD“ živi samo od naročnine!

moramo braniti naše nacionalne pridobitve, ne da bi se mešali v dnevno politiko.

Ne pozabljač nikdar na svoje padle tovariše, se bodo današnji vodilni ljudje v NO vedeli in znali na isti način znajti v današnjem nejnauškem času, v katerem se dnevno množe oni, čijih življenjsko geslo je: Što je masnije, to je časnije. Toda radujmo se, ko vidimo, da je število takih še mnogo premajhno napram številu tistih, na katere se ne bo nikdar mogla nanašati ona strahopetska-suženjska: pokornu glavu sablja ne seče.

A Narodna Odbrana, to naj si dobro zapomnijo vsi tisti, ki se za njeno delo zanimajo, bo v vsaki priliki samo tam, kjer ji je mesto, kjer ji narekujejo interesi naroda in države, a nikdar tam, kjer bi jo razni ljudje želeli videti.

Prekmurje proslavi pet-najstletnico osvobojenja

Letos 12. avgusta je poteklo petnajst let, ko so jugoslovenske čete prekoračile Muro in zasedle jugoslovensko ozemlje na levem bregu Mure, ki jo imenujemo Prekmurje. Jugoslavija je morala voditi težko borbo za svoje meje na mirovnih konferencah, tako tudi za mejo v Prekmurju. Dolgi so bili meseci od narodnega ujedinjenja Jugoslovenov pa tja do 12. avgusta 1919, ko je bilo osvobojeno tudi Prekmurje. To je bil čas strašne negotovosti, ali bo Prekmurje pripadlo k Jugoslaviji, ali pa bo ostalo pod tujcem, zapisano gotovi narodni smrti. Zmagala je pravica in Jugoslavija je sprejela tudi svojega Benjamina pod svojo streho.

Lendavska narodna društva so se odločila, da proslavijo 15letnico osvobojenja, katera proslava bi se imela vršiti po prvotnih načrtih v dneh 8. in 9. septembra 1934. Proslava pa je bila preložena na 22. in 23. septembra, da se izvede čim veličastneje. Proslava se bo vršila v Lendavi, tedaj ob sami granici. Znanje so revizionistične težnje naše sosedne Madžarske, ki se nikakor ne more znajti v svojih mejah in se spriznati s svojim položajem. Madžarska goji velike nade, da bo zopet dosegla meje držav krone sv. Štefana. S Prekmurjem računava seveda kot z zrelim jabolkom, ki ji bo padlo samo od sebe v naročje. Ne ozira se na to, da biva v Prekmurju prebivalstvo jugoslovenske narodnosti in tudi ne na to, da je ta narod zahteval zase pravice, kot sestavni del jugoslovenskega naroda, da se osvobodijo robstva in se združijo z brati po krvi in jeziku v svoji lastni narodni državi. Zato hoče Prekmurje porabiti to priliko, obletnico svojega osvobojenja, da ponovno pokaže svojo jugoslovensko narodno zavest in da manifestira enodušno za svojega vladarja in za svojo državo.

Lendava je kraj, ki je bil tekom dolgih stoletij potujen, kjer se danes borita dva svetova. Lendava je bila nekoč slovenska in Lendava bo zopet dobila svoj slovenski značaj. Nacionalni razvoj Lendave in njene neposredne okolice ovirajo razni nevesni pojavi. Močna je struja onih, ki bi radi čim dalje časa ohranili madžarsko lice Lendave. Tudi vsem tem notranjim odkritim in prikritim

Sancin Boris:

Korporativna država

Koncept osnovnih misli.

I.

Eno izmed gesel, s katerimi operirajo današnji politični konjunkturisti, je zahteva po korporativni državi. Uvidelo se je, da današnji parlamentarni sistem ne more zadostiti svoji nalogi, v glavnem radi pomanjkanja skoraj vsake sposobnosti pri reševanju velikih in važnih gospodarskih vprašanj. Radi tega se je pričelo na misel, da bi se obstoječi politični parlament ukinitil, a na njegovo mesto postavil nov gospodarski parlament.

Avtor tega načrta je gospod Benito Mussolini, ki ga je prvi pričel propagirati in v tem smislu izvedel svoj poskus v obliki tozadavnih reform v Italiji. Ker mu pa oživotvorenje njegovih načrtov v praktičnem pomenu besede dosedaj še ni uspelo, ne moremo v pogledu njegovih uspehov izreči nobene sodbe. Danes še ne vemo, dali so uspeli ali niso. Po obravnavanju italijanskega poskusa bi lahko prešli na avstrijskega, nemškega, ameriškega i. t. d. in povsod bi našli nekaj skupnega, čeprav ponekod šele v zametku, drugje dovršeno a nekje morda že propadajoče. Toda tega ne bomo napravili, kerji s tem bi začeli predaleč in nekako posegli izven mej misli, ki jih nameravamo podati.

Tu obstaja drugo, za nas mnogo važnejše vprašanje. Mnogi naši nacionalni in tudi nekateri drugi politični pokreti so pričeli naglašati v svojem programu zahtevo po korporativni državi, v kateri edino vidijo možnost rešitve današnjih nacionalnih in gospodarskih problemov. »Vzpostavimo soglasnost med delom in kapitalom, damo narodu kruha in narod bo srečen«, to je vodilno geslo. A baš v tem se kaže v vsej goloti ona velika površnost in

nasprotnikom bo treba pokazati, da so v svojih zablodah osamljeni.

Dovolj je tudi drugih razlogov, zakaj naj se proslava petnajstletnice vrši baš v Lendavi. Mnogoče jugoslovenskega naroda tu in onostran Mure naj se zberejo tam, kjer je največja potreba, kjer je treba povedati vsakomur: Stoj, to je naša zemlja!

Narodno zavedne množice v Prekmurju so razgibane in se v svojo vneto pripravljajo na veliki prekmurški narodni praznik. Gotovo je, da Lendava ni imela kmalu zbrane na svojih ulicah take množice odločnih Jugoslovenov iz svoje bližnje in daljne okolice, kakor se bodo zbrali v teh slavnostnih dneh. Primerno pa je, da ta proslava naj ne bo samo proslava Prekmurja, ampak cele banovine, vse Slovenije. Čas je že tudi, da se posveti Prekmurju nekoliko več pozornosti in zanimanja. Prekmurje je še vedno premalo poznano, naša meja na severu je prepuščena preveč sama sebi. Ali ni torej prilika prav sedaj, da se bliže seznanimo s Prekmurjem? Lendava kliče in Prekmurje zove vse svoje prijatelje, vse nacionaliste na proslavo obletnice svoje osvoboditve. Prekmurci morajo čutili našo navzočnost, čutili morajo naše resnično bratstvo in ljubezen.

Na čelu odbora za prireditev proslave stoji narodni poslanec g. Hajdinjak, v odboru je tudi g. poslanec Benko, poleg predstavnikov nacionalnih društev so v odboru še predstavniki naroda, banovinski svetniki, občinski predsedniki in predstavniki oblastev.

Glavni dan proslave je v nedeljo 23. septembra. V soboto 22. septembra se izvrši položitev venca na grobove padlih legionarjev v Murski Soboti. Zvečer je bakljada, na to pa svečana seja društev. V nedeljo je sprejem zastopnika pokrovitelja proslave Nj. Vel. kralja, na to služba božja, povorka in slavnostno zborovanje. Popoldne je sokolski nastop.

Slavnostne dni bo v meščanski šoli »Prekmurska razstava«.

Za prenočišča in za prehrano je preskrbljeno. Potrebne so pa prijave, ki se naj pošljejo na »Odbor za prireditev proslave 15letnice osvobojenja Prekmurja v Lendavi«.

nikom možnost uživanja prvih in drugih dober. Ne sme pozabiti, da je gospodarski sestav in razpodelitev odnosnih in gospodarskem procesu delujočih in iz njega izhajajočih dober osnova vsega. Ako človek nima hrane, tedaj ne more misliti, niti delati.

Vse to se je jasno uvidelo v današnjem času. Stare liberalne ideje so propadle, na njih sezidan kapitalističen sistem in iz tega izhajajoča popolna svoboda in vseomogost kapitala so na tem, da se sami v sebi zaduše. Na njihovo mesto pa stopajo novi načrti, grajeni na osnovi novih stališč, ki, vsaj v teoriji, rešujejo socialne in ekonomske probleme kot najvažnejše probleme današnjega časa.

Pri sestavljanju teh načrtov so se pojavila nekatera osnovna vprašanja, ki zadevajo temelje celotnega bodočega gospodarskega in socialnega reda. To je v prvi vrsti problem privatne lastnine, za njim pa problem privatne iniciative.

Do najnovejšega časa je vladala v tem pogledu popolna svoboda. Poedinec je lahko delal, kar je hotel. Radi tega nam postane razumljivo dejstvo, da se je takoj, čim se je uvidelo kam vse to vodi, pojavil nasprotni ekstrem — komunizem. On stavlja vse na popolnoma ekonomsko podlago in smatra ekonomsko neenakost za osnovni vzrok vsega zla. Radi tega zahteva popolno izenačenje, kolektivizacijo, in omejitve svobode posejstva, boječ se, da ne bi le-ta s svojim agoistično usmerjenim delom preveč škodoval celoti.

Toda vsi tisti, ki dobro poznajo zgodovino in pravo naravo človeka, kateri vedo, da je vsaka vera lepa v zamisli a nemogoča v izvedbi, so uvideli, da je to nemogoče. V podkrepitev teh svojih besed se lahko ozremo na ogromni ruski eksperiment, ki nikakor ni mogel vzdržati v svoji strogo »revolucionarni« obliki, pa se počasi umika in daje mesta novim pravilom in principom, ki računajo s poedincem kot edincem.

Ker se ni našlo neke zadovoljujoče rešitve nikjer tam, kjer se jo je dosedaj pričakovalo, se je pričelo z iskanjem nekega novega sistema. Ta naj po možnosti izpolnjuje vse zahteve, katere stavlja človeštvo na tisti način izveditve, ki naj reši današnjo zmedo in si s ponosom nadene naziv: sistem bodočnosti.

V delu, ki je sledilo temu spoznanju in hotenju, se je uvidelo, da tudi danes vladajoči sistemi niso tako slabi, da niso zidani samo v oblakih, temveč deloma počivajo na nekaj realnih in neizpodbitnih činjenicah, kateri se tudi v bodočnosti ne bo mogoče izogniti, ali pa jih celo zanikati.

Nagon obdržanja, in z ozirom na to v glavnem egoizem, je osnovni vzrok vsake akcije živih bitij in tudi človeka. S tem je treba računati. Nič ne bo delal samo v tujo korist, ako ne bo s tem direktno ali pa indirektno koristil sebi. Privatno lastnino in iniciativo je možno uničiti s silo, toda, da bi to v pogledu nadaljnjega razvoja in poleta ne bilo koristno, o tem ni dvoma. Človek je po svoji naravi egoist, pa naj ga še tako močno uklenemo z vsemi možnimi zakoni in določili, izpremenili ga v bistvu ne bomo. Pač pa je ta človek iz svojega lastnega egoizma pripravljen postati altruist, ko vidi, da bo tudi sam sebe uničil, ako ne bo tako delal. Kot bo morda komu izgledalo smešno ali pa nemogoče, vendar je resnično, spoznalo se je, da je le v smeri egoizma in na njegovi osnovi zidana cesta edina realna

in stvarna pot k socialnejši ureditvi vseh, danes tako zamotanih in samo enemu delu družbe odgovarjajočih odnosov.

Nastalo je vprašanje, da-li je možno obdržati vsaj v glavnem, v osnovi, nekatere principe današnjega sistema in to v prvi vrsti one, za katere zahteva gola realnost življenja, da jih obdržimo, a da pri tem onemogočimo vse škodljive in bolesne pojave.

Sami po sebi privatna lastnina in iniciativa nista vzrok velikih krivic in zmed. Toda izrabljanje pravic in moči navedenih ustanov je dovedlo do vsega tega, proti čemur se borimo. Izrabljanje delavca, superprofita, hiperprodukcija in nezaposlenosti so posledice svobodne akcije človeškega egoizma. Zato moramo človeku prepovedati vsako škodljivo delovanje, a obenem mu dati svobodo v oni smeri, ko njegova akcija ne škoduje celoti.

Te misli so izhodilce korporativnega odnosno njemu podobnega gospodarskega sistema. Današnjemu neorganiziranemu in slabotnemu delavcu je treba dati organizacijo, ki naj kot enakopravna z organizacijo delodajalcev vodi delo in skrb o pravičnem reševanju gospodarskih in socialnih odnosov. S svojo strokovno sposobnostjo pa naj te organizacije kontrolirajo privatno iniciativo, ne dopuščajoč nobene akcije v škodo celote, a dajoč popolno svobodo tistim, ki nameravajo usmeriti svojo delo tja, kjer je potrebno.

Vse poedine veje gospodarstva so organizirane v poedine korporacije, ki skupno tvorijo korporacijski svet, korporacijski parlament, gospodarski svet, gospodarski parlament itd. kot se pač v konkretnem primeru naziva. Korporacijski svet ima nalogo, da se kot vrhovna gospodarska ustanova bavi z vsemi problemi, ki spadajo v njegovo strokovno področje. Na ta način smo prišli do enega telesa, ki naj po mišljenju nekaterih nadomesti današnji politični parlament.

V tem čisto idejnem članku nimam namere v podrobnostih obravnavati korporacijski sistem. Glavno nam je, da poznamo osnovne črte, na katerih je zgrajen. Korporacijski sistem skuša s pomočjo organizacije poedinih ekonomskih činilcev odstraniti današnji bolester način razrednih trenj in mesto njega uvesti mirno dogovarjanje in reševanje za zeleno mizo. V interese splošnega napredka in blagostanja naj se združijo sile vseh faktorjev, ki naj z medsebojnim sodelovanjem in pravičnim reševanjem vseh aktualnih vprašanj vneso enakopravnost, pravico, pravično razdelitev dobička, načrtni sistem dela itd. v kaos današnjega življenja, v katerem prevladuje medsebojna borba in izigravanje, namesto potrebne solidarnosti in k skupnim ciljem usmerjenega dela.

Na ta način dobimo na čelu države popolnoma strokovno gospodarsko predstavništvo. Kaj je njegova naloga, v koliko odgovarja, kako naj bo organizirano, to je stvar, ki spada v razgovore o našem privrednem večju. Tem svojim izvajanjem pa smo dali naslov »korporativna država«, pa je z ozirom na to glavni predmet naših razmišljanj nekoliko drugačen.

V slučaju, ako nimamo poleg navedenega korporativnega (gospodarskega) sveta še posebnega političnega parlamenta, tedaj preidemo od korporacijske ureditve gospodarstva h korporacijski ureditvi države in s tem k čisti korporativni državi. (Dalje.)

Kupuj domače blago

I.

Moj prijatelj mi je zaupal sledečo zanimivo zavezo:

»Pred meseci se je zglasil pri meni neki zelo eleganten gospod iz Wien-a in mi v blaženi nemščini ponudil v nakup »prekrasno angleško blago« (z originalnimi žigi angleške tvornice). Jaz, ki se na tako reč ne razumem Bog ve koliko, sem res z dopadenjem ogledoval in tipal blago. Med tem so gospodu vrel iz ust superlativi pohvale, ki jo je pel tej tkanini. — Podlegel sem. Sklenila sva pogodbo in jaz sem podpisal neki »Gutschein«, v katerem piše, da sem kupil od g. N. N. 6⁵ m blaga v vrednosti Din 2000.—. Četrtno položim takoj, ostanek pa plačam v 3 mesečnih obrokih po Din 500.—.

Cez nekoliko časa se zglasil pri meni drugi gospod, toda iz Zagreba. Hočem ga odpraviti, češ da sem pred kratkim kupil blago. Beseda je dala besedo in tako sem tudi povedal temu gospodu, da sem blago kupil za ceno 2000 Din. Tudi pokazal sem mu blago. Ko si je tkanino ogledal, se je pomilovalno nasmehnil. Zmečkal je blago med prsti in

mi pokazal kako sijajne gube so ostale na blagu. Potem je vzel iz svoje kolekture slični vzorec, ga zmečkal med prsti in glej blago se ni dalo zmečkat tako, da bi ostale gube. Čista volna. Povedal je, da je blago domač proizvod, menda Teokarevičovo in da stane po 160 Din meter.

Prijel sem se za glavo... Drugi dan sem takoj pisal dičnemu gospodu v Wien, da mu stavljam blago kot ničvredno tkanino na razpolago. Štirinajst dni čakam na odgovor (med tem je zapadel tudi že prvi obrok), potem pa dobim ljubeznivo pismo mariborskega advokata, v katerem mi naznanja, da imam v roku od 4 dni za plačati Din 1500.— kot dolg njegovemu klijentu N. N., njemu pa kot stroške opomina Din 150.—. V nasprotnem slučaju tožba.

In moj prijatelj je gladko dvoje oblek preplačal 2—3 krat.

II.

Pri tromostju sem videl starca, ki je imel pred seboj na zaboju par desetih glinastih rač, piščkov itd. Ribničan. Pristopil sem in kupil svojemu sinčku za 2 dinarja tako igračko. Izgledalo je, da je bil starček zelo vesel skromne kupčije...

Isti dan je bila tudi naša sosedva v Ljubljani in kupila svojemu sinčku pločevinast auto z oznako »Made in Germany«.

Po dveh dneh je moj fant še vedno veselo piskal v zadek račke, od sosedovega avtomobila pa je bilo le še par koles in nekaj lakirane pločevine...

III.

Na vrata potrka krošnjar s suho robo. Tudi lepe lesene konjičke ima. Gospodinja ga odpravi še predno sploh pogleda kaj prodaja. Zaničljivo se obregne: »Krošnjar«.

Po par dneh gre s svojim sinčkom po ulicah. Sinko se ustavi pred izložbo bazarja z igračkami. Na prošnjo malčka mu mati kupi lesenega konjička, izdelanega na Tirolskem...

Da, »Pferdchen-Schnitzer«-ji iz Grödena na Tirolskem znajo...

Vsak naš čitatelj, naj bo naš sodelavec

zadolžijo. Le uradniki, ki že dolga leta služijo v kraju in poznajo vse prebivalstvo, lahko objektivno sodijo o davčni moči.

Med ljudstvom je razširjeno mnenje, da se vsako leto več predpiše davkoplačevalcu, ki točno in brez pritožb plačuje davke in se zlasti premožnejši temu primerno obnašajo.

Neplačevanje davkov, zavlačevanje in prikrievanje pospešuje v veliki meri krizo. (Se nadaljuje.)

Naše gospodarske in druge zadeve

Prejeli smo sledeče zanimivo pismo:

Cenjeni gospod urednik! Gotovo Vam ne bo vsa vsebina članka po volji, vendar ne bo škodovalo, da govorimo javno o tem, o čemer razpravlja že vsako gostilniško omizje.

G. narodni poslanci imajo težko stališče; kamorkoli pridejo, dobe le vdanostne izjave, zaupnice (g. ministri še vse v višji meri in v bolj izbranih izrazih), kvečjemu še slišijo zasebne prošnje in niso vedno informirani o željah, potrebah in volji večine prebivalstva.

Na poslance smo se tudi prej obračali za pomoč poleg v splošnih nacionalnih in gospodarskih zadevah, kadar se je komu zgodila krivica, da je postopanje poslanec v parlamentu ožigosal in s tem sili k popravilu. Nevredno bi pa bilo poslanca, da posreduje komu v škodo, dokler se ni sam prepričal, da je to z ozirom na pravico potrebno. Nikoli ne bo posredoval v neznaní zadevi na priprošnje konkurentov, maščevalcev in škodoželjnih.

Najvažnejše delo poslancev so zakoni, kateri se naj sestavljajo s pomočjo strokovnjakov, in nadzorstvo, da se zakoni spoštujejo, ne samo od prebivalstva, še točneje pri uradih in najvišjih funkcijonarih.

V nacionalnih zadevah ne bo treba danes poslancem interpelacij v parlamentu, to lahko stranka sama uredi, kolikor je potrebno. Kakor hitro se je nazvala Jugoslov. nacionalna stranka, je s tem že odločila, da

ne more biti nosilec liste pri občinskih volitvah Nemec, Madjar, Italijan. V Jugoslaviji naj žive svobodno vse narodnosti z istimi pravicami in dolžnostmi; nikomur naj se ne dela krivice, a nacionalna stranka ne more in ne sme dvigati Nemcev. Z nacionalnega stališča bi ne mogli odobravati, ako bi bil uradno postavljen za župana mož, ki ga je izsolal nemški Schulverein, je bil kot dijak nemški burš in je n. pr. po 10letnem bivanju v Jugoslaviji šele letos pristopil k Sokolu. Da danes ne kaže nemštva, je umevno, saj ne prinaša dobička.

Največjo moralno škodo bi povzročil vsak slučaj protežiranja tistih, ki so bili tudi v Avstriji protežirani.

Kriza. Po vsem svetu se razpravlja o krizi in jo rešujejo na najrazličnejše načine. Kot vzrok navajajo običajno svetovno vojno — kar je najenostavnejše, saj se svetovna vojna ne more sama zagovarjati ter odvrniti vsaj delno krivde na verižnike, oederuhe, razne pustolovce in demagoge, kakoršne najdemo po vsem svetu. Gospodarska konkurenca in politika velesil je rodila svetovno vojno in ravno ta dva činitelja delata gospodarsko krizo. To je vladanje močnejšega nad slabejšim; izkoriščanje malih in revnih in to držav kakor prebivalcev.

Ne smem pa zamolčati, da je močno kriv velekapital, t. j. kupčije vsega bogastva v roke maloštevilnih posameznikov. Ne zavdam bogatašem, nisem jim sovražem, še veseli bi bil, ko bi imeli v Jugoslaviji prav do st milijonarjev, a svoj ugodni položaj ne smejo izrabljati za izmозgavanje siromakov

P O N A Š I Z E M L J I

MITING AKCIJE NARODNE ODBRANE »SVOJI K SVOJIM«

Vrše se priprave za veliki javni miting, ki ga priredi Središnji odbor NO v Beogradu dne 7. oktobra t. l. v Ljubljani, s sodelovanjem ostalih nacionalnih, kulturnih in gospodarskih organizacij.

NO hoče s tem prvim javnim mitingom na sedežu naše banovine, ki slovi po svoji močni produkciji širom naše države, pojasniti ljudstvu, zlasti kupujočemu občinstvu pomen in namen te prepotrebne akcije. Delo Akcije NO »Svoji k svojim« se vrši pri nas že daljšo dobo, vendar tiho in smoteno, s sodelovanjem nekaterih gospodarskih ustanov. Ker pa je organizacija že precej napredovala in je uspeh zavisen le od sodelovanja vsega prebivalstva po vsej državi, je NO občutila potrebo sklicati javni zbor, na katerem bomo čuli besede, namenjene slehernemu državljanu od industrijalca, obrtnika, trgovca, uradnika, delavca itd. pa tja do šolske mladine in otrok, v kojih srcih se mora že v zgodnji mladosti vcepiti misel, zavest, ponos in trdna volja, da je doma pridelano ali izdelano blago, vsaj tako dobro kot tuje, uvoženo in kar je poglavito, da z nakupom domačega blaga lajšamo brezposelnost in bedo tudi najmarljivejših, ki radi prevelikega uvoza tujega blaga, ne najdejo zaposlitve doma in danes, seveda tudi ne več na tujem.

Podoben spored tega pomembnega javnega zbora bomo še objavili. Danes hočemo naj samu kratko opozoriti in pozivamo vsakogar, ki hoče sebi in drugim dobro, da se mitinga gotovo udeleži in skupno z NO manifestira za nakup domačega blaga.

MARŠAL BALBO V DALMACIJI

Kot čitamo v naših časopisih, se je pretekli dne mudil, oziroma obiskal naša dalmatinska mesta znani maršal Balbo. Kaj je temu vzrok nam ni znano, vendar ne izzvanje? Tako se tudi vprašujejo razni inozemski časopisi, med njimi Journal des nations iz Ženeve. Naše prebivalstvo, se je obnašalo popolnoma korektno, toda naši Italijani niso mogli, ne da bi nekoliko zakričali in zaplesali. Mi smo na svoji zemlji svoji gospodje in razni obiskarji ter z njimi združena namigavanja in tendence ne bodo na tem dejstvu ničesar izpremenili.

NEMŠČINA — SVETOVNI JEZIK?

Ko so ogovarjali pristala stratosferska letalca v Prekmurju v nemščini, se je izkazalo, da je ne razumeta. Eden izmed njih si je pač skušal s silo pomagati s flamsčino in par nemškimi besedami. To dejstvo naj bi dalo nekaj misliti onim našim inteligentom, ali boljše rečeno neinteligentom, ki še vedno žive v zablodi, da brez blažene nemščine ni nič na svetu. Če profesor univerze v Belgiji, ki kot majhna država meji na Nemčijo, ne smatra potrebno, da bi se naučil nemščine, mislim da prav tako nič ne bi škodilo, ako bi mi imeli vsaj en del inteligence, ki bi znala kakšne druge kulturne jezike in ne bi porabila svoj dragoceni čas za studij jezika, ki ga pri nas prav po ne-potrebnem in v škodo svoje lastne kulture vse preveč gojimo.

Razen v Nemčiji, v enem delu Švice in Alzacije ter na ozemlju bivše Avstro-ogrske monarhije nemščina ni prav nikjer občevalni jezik. Nikjer drugje si ne morete pomagati z nemščino. Da po hotelih izjemoma tu in tam po vsem svetu najdete kakšnega nemškega uslužbenca, to ni nič čudnega, vendar to nemška propaganda bobna neprestano doma in na tujem. Ne povedo pa, da najdete prav tako po svetu ponekod Francoze, Spance, Jugoslovane itd. Krilatica, da je nemščina svetovni jezik, se je porodila v blazni megalomaniji atmosfere »Dojčland

Ženeva

Spet so se odprla vrata Društva narodov in začel se je velik zgodovinski mesec. Na zeleno mizo so se spustila velevažna vprašanja, ki jih ni mogoče več odlagati in ki nujno čakajo rešitve: Podonavje, vstop Rusije v ženevsko korporacijo in vzhodni pakt. Sicer ta vprašanja kljub vsej njihovi važnosti le niso toka pomembna, da bi mogli reči, da je od njih odvisna usoda miru ali vojne v Evropi, toda ženevski organ prihaja z njimi le spet vnovič v veliko preizkušnjo, ali postane zares lahko čvar mednarodnih pogodb in ravnovesja s katerimi bo zaščitil zgradbo nove po vojni postavljene Evrope.

Dosedaj moram reči, da je imelo človeštvo v Ženevo zelo slabe izkušnje. Društvo narodov ni bilo sposobno rešiti nobenega velikih vprašanj, kar si jih je zastavilo in celo na manjših spornih, kot je bila vojna v Čahu, si je zaman tomilo zobe. Popoln neuspeh je pokazala ženevska ustanova predvsem v razorožitveni konferenci, ki umira še vedno od svojega prvga početka. Stanje, v katero je medtem zašla ta pod okriljem Društva narodov svoja konferenca, grozi sedaj celo s prav tragičnimi posledicami. Iz neuočljivih interesov, ki se dandanes krepkeje naglašajo kot v vseh petnajstih letih povojne dobe, lahko logično sledi edino le še večje in intenzivnejše oboroževanje in konferenci preostaja kot edina stvarnost samo še priznanje svoje absolutne nemoči. Ona se nahaja v agoniji in umira na svojem izvirnem grehu. Ustanovljena zato, da proučuje možnost razorožitve je zašla iz razorožitvene v oborožitveno konferenco. Od tega časa se suče vse njeno delo le v krogu paradoksov, ki so jo slednjič privedli v kaos, iz katerega je še ni videti rešitelja.

Enako stoji tudi z vsemi ostalimi velikimi problemi. Nobeden se ni reševal v cilju trajnega miru in po načelih mednarodne pravičnosti, temveč so se vsi vedno bolj zapletali v igro in izigravanje za-

iber ales. Kdor je dosti potoval po svetu, dobro ve, da z nemščino ne pride daleč.

Da pride človek celo s slovensčino dalje kot z nemščino, je pisec teh vrstic spoznal pred nekaj leti v Parizu. Predstavljeni so mu bili trije japonski profesorji, z obžalovno pripombo, da ne znajo nobenega evropskega jezika. Ko pa Japonci čujejo besedo Jugoslavija, začnejo takoj govoriti rusko. Govorili so prav dobro. In tako je Slovenec govoril slovensko, Japonci pa rusko in smo se v velikansko začudenje navzočih družbe prav dolgo menili in dodobra sporazumeli. Moja nemščina mi pri tem ni prav nič pomagala!

Zato pravim pred vsem mladini, ki bi se hotela učiti kakšnega tujega jezika, zlasti izven šole: učite se angleščine, s katero pride preko vsega sveta, učite se francoščine, ki je jezik elite evropske in izvenevropske inteligence, učite se rusčine, ki nam je tako blizu in s katero pridete ne samo od Triglav do Urala, temveč še mnogo dalje, do Kitaja in Tibeta, do Japonske in Aljasko. Če mislite malo globlje in če hočete priti malo dalje in višje v družbi, ne zamujajte časa z učenjem kakšnega nesvetovnega jezika!

Dr. B.

Ljubliana

Bratu Kukcu

Jože! Štiri leta poteka, odkar si se zgrudil začet od sovražne kroglice. Bil si idealist, borec, ki s svojim duhom morda ni spadal v današnje pokvarjene razmere. Sam si spoštoval svobodo, jo cenil in oboževal. Zato si tudi hotel, da bi to svobodo dosegli tudi oni, ki je danes še nimajo. Tvoje življenje je bilo življenje četnika in pravem pomenu besede, hotel si doprinesti svoj delež končni oživotvoritvi jugoslovanske ideje. Nisi poznal pisarn, besed in fraz, pač pa si poznal delo, delo, pred katerim se strahopetec ježe lasje, a katero je vkljub temu potrebno, delo, ki zahteva junakstva in požrtvovalnosti. Doprinesel si svojo žrtvo, žrtvoval si samega sebe. Smrt Te je zakrila s svojim plaščem, a spomin na Te še vedno živi med nami, Tvoj duh nas ni zapustil. Se spominjaš kod smo vse hodili? Jože, Tvoji tovariši Te še niso pozabili.

Nacionalist.

Kočevje

PISCU ČLANKA »MEIN HERR ES IST NICHT SO« V DEUTSCHE ZEITUNG IZ CELJA

Na naše odprto pismo z dne 25. avgusta 1934 v št. 34 »Pohoda«, v katerem smo se obrnili na bansko upravo, naj na osnovi zakona o krajevnih imenih zahteva izpremembo v Kočevju izhajajočega »Gotscheer Zeitung« ste odgovorili s člankom, v katerem pa se nahaja polno netočnosti.

Pred vsem trdite, da je ta časopis namenjen za neki takozvani »kočevski narod« in odtod črpa popolno pravico tudi za nadaljnjo nošenje dosedanjega imena. Toda tega kočevskega naroda ni in ga nikdar ni bilo. Saj si lahko popolnoma jasno tolmačite podnaslov »Gotscheer Zeitung«, v katerem je rečeno, da je to »Organ der Gotscheer Deutschen«. Iz tega je razvidno, da služi tu izraz Gotscheer za označbo kraja (er je končnica, Gotschee pa mesto), nikakor pa ne za ime kakega naroda. Kajti v tistem času, ko so se pred recimo 600 leti pradedi današnjih Kočevjarjev naselili v naše kraje, se še niso imenovali Kočevjarji, temveč so se čutili samo Germane in so si šele po dolgih

sebnih interesov svetovnih veselil. Oglejmo si samo posarski problem. Lahko bi ga bilo rešiti, toda le na ta način, da se ga loti ženevski organ kot sodnik nad strankami izključno v svoji kompetenci in na podlagi mednarodnih pogodb ne oziročaj se na zasebne interese in zahteve Francije in Nemčije. Toda Društvo narodov doslej ni imelo moči, za »liko pravilno rešitev. Namesto, da bi vršilo vlogo objektivnega in nepristranskega sodnika se je moral zadovoljiti z vlogo slučajnega posredovalca, ki skuša poravnati interese strank čeprav njegovega posredovanja ni pripravljena v skrajnih posledicah sprejeti nobena stranka. Ugodna rešitev posarskega problema torej ni toliko odvisna od dobre volje Društva narodov, temveč edino od dobre volje vlad v Parizu in Berlinu.

Pri tem moramo še pomisliti kako je danes okrnjen ta organizem, ki predstavlja Društvo narodov. Dve veliki svetovni sili, Nemčija in Japonika nočeta več ničesar čuti, niti o ženevski skupščini niti o njenih odločitvah. Tretja velesila Združene ameriške države se že od začetka niso več približale Ženevi. Tudi ostale velesile, ki danes sodelujejo v Društvu narodov, mu ne dajejo večje in lepše slike. Italija, čeprav se ga je zadnje čase spet malo krepkeje oprijela, današnji njegov ustroj in naloge nikakor ne uganjajo, ona si še vedno na tistem želi reform, ki bi iz Društva narodov napravil onodje njegovega lastnega umičenja. Velika Britanija sicer priznava Društvo narodov, vendar pa iskreno pove, da ne bi v skrajnih posledicah priznala njegove kompetence in se tudi ne bi udeležila eventualnih sankcij proti napadalcu. Ostanje torej edino še Francija, ki neomajno veruje v obstoj Društva narodov, je pa spriču omenjenega položaja prisiljena, da pomisli na prvi vstavi na svoje lastne interese. Zagovorniki Ženeve navajajo sedaj kot dober znak pristop Rusije k Društvu narodov. Sevedane bo nihče oporkal, da Rusija ni Rusija, to je ogromna politična tvorba 160 milijonov ljudi, katerih zunanja politika je danes navzlic novemu sistemu popolnoma ista kot je bila za časa carjev.

letih nadeli oziroma boljše rečeno, se privadili imenu Kočevjar (Gotscheer) in to po nasebini Kočevje.

Kot vidite, pokaže teh par navedb vso nelogičnost Vašega izvajanja in z ozirom na to nam ne preostane drugega kot da ponovno naprosimo kr. bansko upravo v Ljubljani, naj pospeši pri Sreskem načelstvu v Kočevju rešitev in zadovoljitev našemu predlogu, čigar izvedbo pa itak zahteva sam zakon. Nacionalist.

Trbovlje

LEPA SPOMINSKA SVEČANOST ZA POKOJNIM GENERALOM MAISTROM

Kako naš narod spoštuje spomin svojih zaslužnih mož in narodnih herojev, je pričala žalna svečanost, ki jo je priredila Legija koroških borcev v Trbovljah v počastitev spomina svojega vrhovnega vodje, našega narodnega generala Rudolfa Maistra. Kljub temu, da so ta dan trboveljski športni klubi priredili v dolini velik športni dan, se je zbralo na Sv. Planini preko 600 koroških borcev in drugega naroda iz rudarskih revirjev, da počaste spomin svojega velikega vodje in narodnega junaka.

Že zgodaj zjutraj so bile v zvoniku planinske cerkve in v bližnji lipi razobešene državne in žalne zastave. Dan je bil prekrasen, dasiravno je na predvečer te svečanosti bilo nebo zastrto s temnimi oblaki, ki so se proti jutru dvignili, tako da je že okrog 7. ure zasijalo na planinah in dolinah zlato nedeljsko sonce. Okrog 9. ure se je pričel zgrinjati okrog planinske cerkvice in doma narod, ki je prihajal iz vseh treh dolin, t. j. hrastiške, trboveljske in zagorske, pa tudi iz oddaljenjših krajev. Iz Ljubljane sta prihajala med drugimi tudi sinova velikega pokojnika gg. Hrvoj in inž. Borut Maister.

Ob 10. uri je bila v nabitno polni cerkvi žalna služba božja za pokojnim generalom Maistrom in jugoslovanskimi koroškimi borci, ki so dali svoja mlada življenja ob rojstvu Jugoslavije za svobodo zibelke slovenstva, za naš tužni Korotan. Po opravljenem cerkvenem obredu je bilo na prostoru pred cerkvijo veliko zborovanje Legije koroških borcev, ki ga je otvoril predsednik Legije g. dr. Jenšterle Janez, predlagajoč zborovalcem udanostni pozdrav našemu najvišjemu borcu Nj. Vel. kralju Aleksandru, ki ga je navzoče ljudstvo z navdušenimi »Živio« vzklikli sprejelo.

Nato je spregovoril tajnik Legije Fran Staudeger, ki je v obširnih izvajanjih predočeval zborovalcem vse viteške vrline generala Maistra, zlasti pa njegove neprecenljive zasluge za naš narod in državo. Njegovo življenje je bila ena sama dolga pot borbe za svobodo in dobrobit svojega naroda, ki ga je njegovo veliko slovansko srce vroče ljubilo.

Kje bi šla današnja naša državna meja na severu, da nam ni svobodil general Maister Maribora in Dravske doline do Dravograda? Gotovo nekeje od Uršlje gore preko Pohorja in Ptujja proti Varaždinu. Naš položaj na severu bi bil tedaj mnogo bolj nevaren, kajti naši »prijatelji« bi imeli pristo strategično pot vse od Beljaka do Dravograda in dalje do Maribora nam v hrbet. Vse to je preprečil veliki nesmrtni naš narodni general, ko nam je osvobodil Maribor in zasedel Dravsko dolino do Dravograda, odnosno Črne pod Peco — kraljestvom Matjaževim.

Nato je govornik obrazložil cilje in namene Legije koroških borcev ter odločno zavrnil klevete enega dela avstrijskega tiska, ki je trdil, da se v Trbovljah »hitlerjevskce koroške legije vadijo v orožju za upad v Avstrijo, Jugoslovanski koroški legionarji se bodo borili po načelu »zob za zob, šola za šlo« in bodo, če Avstrija zahtevi po enakopravnosti narodnih manjšin v pogledu šolstva

Toda ali bo pristop Rusije izboljšal položaj v Društvu narodov? Anglija je na vso moč intrigrirala proti sprejemu, zavedajoč se svojega tradicionalnega nasprotstva do ruskega medveda in tako lahko upravičeno domneva, da bo vstop Rusije še bolj razvnel borbo zasebnih interesov Društva narodov in da bo zato le predigra njegovega končnega poloma.

Navzlic na zunanje čvrstejšemu položaju, kljub temu torej da Italija ne napoveduje več svojega namena slediti zgledu Nemčije in umakniti se in da so Francija, Anglija in Italija enoglasno pristale na to, da se tudi Rusija sprejme v njihov krog, se inrak, ki je legel na Ženevo, ni več raztegnil. Avstrijsko vprašanje, ki danes obvladuje tam duhove, je ravno tako temno in zapleteno, kot je bilo ob umoru kancelerja Dollfussa, a le malo ljudi se zaveda, kako blizu smo bili tedaj prepada. Recimo, da bi se tedaj državni udar posrečil in bi na truplih nekaj avstrijskih ministrov prišel na oblast Rintelen, bi v trenutku Evropa zaplapolala v plamen, ker Rintelen je bil anšlus. Italijanska vojska je bila zbrana na Brennerju, pripravljena, da udre v tem primeru v avstrijsko ozemlje, ostali sosedje pa seveda ne bi mirno gledali, kako si Italija tam z vojaško silo reže kruh in utrjuje svojo oblast. Začela bi se tekma za razdelitev Avstrije, kar bi lahko imelo samo en konec. Pogajanja okrog vzhodnega pakta, okrog katerega se zadnje tedne suče vsa evropska politika, so že samo radi tega le mlatenja prazne slame. Vsakdo ve, da na evropskem vzhodu danes ni nobene nevarnosti. Vse nevarnosti se mahajajo le v Srednji Evropi okrog avstrijskega vprašanja. Tukaj bi bilo treba nekaj nujno ukreniti, se pa ne oltrene ničesar iz žegorj navedenega razloga, ker Društvo narodov nima moči in oblasti, da bi lahko vodilo samostojno politiko, ono je kvečjemu slučajnostni posredovalec, ki ga pa nihče ne bo upošteval, kadar se križajo njegove odločitve z življenjskimi interesi prizadetih držav.

Tako smo v zadnjem času kljub navidezno

v doglednem času ne ugodni, primorani zahtevati, da naša vlada ukline in omeji vse nemške manjšinske šole v Jugoslaviji.

Nato je bila z velikim odobravanjem sprejeta spomenika, ki bo odposlana ministrskemu predsedniku, ministrstvu zmanjnih del, in ministrstvu prosvete. To spomenico bo podpisalo veliko število tukajšnjih narodnih in kulturnih društev in organizacij.

Ceni soje grozi kriza

Največ soje za izvoz je pridelovala in še prideluje Mandžurija in sicer blizu dve tretjini svetovnega pridelka. Sedaj pa v Mandžuriji vlada težka kriza, ker je izvoz soje zelo nazadovol.

V Evropi je posebno Nemčija in to celo po vojni rabila nenavadno veliko soje za proizvodnjo »namiznega olja« in lančnih tropin kot močnega krmila. Tudi pri nas smo skoraj povsod uporabljal jedilno olje od soje, ki je tako nekako od l. 1930 skoraj popolnoma zavzelo trg in izrinilo kolonovo namizno olje. Pridelovanje soje pa se je po vojni hudi v Nemčiji sami zelo močno razširilo z namenom, da si kolikor mogoče zadostijo domači potrebi po olju in močnih krmilih in da ima olja še za izvoz.

Tudi pri nas je bilo propagande za pridelovanje soje, katero pridelovanje pa je v času dobre konjunkturo ostalo v razmeroma skromnih mejah. Spomladi se je Nemčija menda izjavila pripravljeno tudi pri nas kupovati sojo, kolikor bi je bilo (seveda, če bi bila cencijska kol mandžurska). Izgleda pa, da smo najboljšo konjunkturo že zamudili in menimo, da bi pri nas bila previdnost in z ozirom na morebitne namere povečanja pridelovanja soje na mestu, v kolikor se morda tudi pri nas ne bi razvila in oživila industrija namiznega sojnega olja.

Za naša kmetovalce opozarjamo, da se za bodoče ne bi morda zaradi upov na Nemčijo preveč zakadili v proizvodnjo soje, te fiziološki slične rastline, katerec plod (zrnje) izgleda, da je tako glede cene kakor tudi množnosti gladkega vnovčevanja v krizi.

V Mandžuriji soja pomeni približno tak izvozni predmet kot kava v Braziliji. Še lanskoleto je Mandžurija izvozila za blizu 230 milijonov jenov. Samo Nemčija jo je tam nakupila leta 1931/32 skoraj 1.200.000 ton, leta 1932/33 pa že komaj samo 1.100.000 ton. Njen odvzem je precej nazadovol. Letos spomladi pa je uradno bilo odrejeno skrčenje margarinske proizvodnje (kot porabnice sojnega olja) v Nemčiji na polovico dosedanje, kar znači, da letos Nemčija te robe rabi polovico manj. Baje se je nedavno izjavila pod gotovimi pogoji vendar še kupili soje za 120 milijonov jenov. To daje sklepati, da morda redukcija proizvodnje umetne (rastlinske masli) masli (margarina) in umetnega čajnega masla ne bo povsem stroga in pa, da Nemci še računajo najbrž na možnost povečane izvoza namiznega olja.

Bilo kakor bilo. Dejstvo, da ob železniški progi v severni Mandžuriji čaka (po švicarskih poročilih) okoli 500.000 ton soje neprodane, v južni Mandžuriji pa 100.000 ton, da misliji.

Pozor tedaj pred prenegljenostjo!

Imamo podjetja, ki dobivajo državne dobove, zaposlujejo pa izključno tuje inozemske moči

ugodni fasadi priča zatona Ženeve. Ta zatoni je občutili tudi v svetovnem javnem mnenju, ki gleda z vedno večjo skepso na ženevsko skupščino in se tudi vedno manj interesira za njeno delo. Že davno so minuli časi, ko so videli narodi v Ženevi svetišče varnosti in svetovnega miru in so od tam v navadni veri pričakovali čudežev. To Društvo narodov umira danes navzlic navidezno popravljaju na svojim izvirnem grehu. Ustanovljeno nekoč, da bi bilo varuh pogodb in čuvar miru v Evropi, je postalo torišče diplomatskih manevrov, ki so bili tem pogodbam in miru nevarni. Zasnovano na demokratiški osnovi, je postalo shajališče politikov ki so v svojih državah pod pritiskom razmer novega časa zavrgli demokratiška načela in se potem vračali v Ženevo, da na podlagi teh zavrnjenih načel izdelajo svoje sklepe. Tako se je Društvo narodov zlomilo v svoji lastni kontradikciji. Njegovo umiranje danes vidijo vsi, le da ga nihče noče priznati iz strahu, da ne bi s tem napravil bogokletstva, ker je eno celo pokolenje verjelo v neumrljivost in nezmožnost tega bolnika. Ta vera je posvečena tudi s hektobambami padlih borcev, ki so umirali za cilje proglašene v Društvu narodov, cilje boljšega, pravičnejšega in svobodnejšega političnega in socialnega življenja, cilje trajnega bratstva in miru med narodi.

Krivda, da je vse to ostalo fatamorgana in mogoče celo ostalo da dolga dolga fatamorgana, ne leži toliko v organizaciji družbe, kolikor v nepopolnosti današnjega človeka samega. Velika vojna se je bila v znamenju načela enakopravnosti in bratstva med narodi. Toda povojni človek gnan od vetra revolucij in pretesen od mrličke ekstremnega nacionalizma je pozabil te nauke in se povrnil k instinktom prejšnje generacije. Imperijalizem kraljuje danes vse naokrog na svetu in ob njem ni prostora za mehkužne nazore Društva narodov, temveč le za oster meč in za samozaveč, ki edino lahko zavreta njegov bohotni razmah. In v tem pojavu leži slednjič glavna tragedija Društva narodov.

Planota Jezersko v preteklosti, sedanosti in bodočnosti

Brez zdravnika in vsaj lekarne za silo, kakršne imajo navadno praktični zdravniki, pa Jezersko absolutno ne bo moglo napredovati. Na Jezersko prihajajo tudi dobre mamicice za otroke, in znano je, da so čisto otroci nagnjeni k raznim infekcijam. Kaj naj počne mati tako daleč od zdravnika, ako otroci nakrat zbole; čez noč jih napade mrzlica, termometer pokazuje do 39,5 stopinj. Često ni nič posebnega, čez par dni je zopet vse dobro, ali strah dobrih mamic je v takem slučaju tolik, da nikdar več ne pridejo v tak kraj brez zdravnika. — Letos mi je znan slučaj, da hoče mati zopet priti na Jezersko za cele počitnice, ali — zdravnik mora biti za vsak slučaj pri roki. — Navadna zdravila bi moral zdravnik imeti, za vse večje potrebe po receptu pa je lekarna v Kranju dosegljiva po dveh avtobusnih zvezah.

Skrbeti treba, da bo za pešce porabna tudi glavna cesta ob vsakem vremenu. Po dežju pa teče čez to cesto nešteto potokov, da pešci ne morejo niti do pošte ali do Štularja na »kavo«, ki slovi med letoviščarji. Do Štularja je od raznih strani ravno lep izlet, tam so prijetni prostori za odpočitek in za malo južino ob dobri tamošnji postrežbi. — Ob glavni cesti so napravljeni vodotoki, ali ti so tako zagačeni s peskom, blatom, z vodnimi rastlinami, da teče voda po cesti, in letoviščarji ne morejo po glavni cesti do pošte in dalje. Cesta je namreč banovinska in ni nikogar, da bi skrbel za porabnost te ceste tudi za pešce. Vozniki, pošta namreč že pridejo naprej. Ta konflikt v kompetenci in dolžnosti treba kako odpraviti.

Še nekaj prav mučno važnega, kar se tiče našega vrliga Planinskega društva.

Napis poleg Kazina »Češka koč« je naravnost katastrofalna za mnoge turiste, ki hočejo res priti do češke koč. Na tabli je naznačen čas dveh ur za pot do koč. Ali prav ta okolnost spravlja mnoge turiste naravnost v obupen položaj. Stvar je namreč taka:

Pot od glavne ceste pri Kazinu privede potnika do posestva g. Ignacija Murija, kjer je napis: Steza na Češko koč. Napis je postavljen na česnji naravnost v oči potnika, ki to čita. In ako gre potnik po tisti poti in po tistih markacijah, ne pride na češko koč, marveč na Veliki vrh. Do tje pa je veliko več nego dve uri in na celi poti do vrha ne najde zatočišča. — Nešteti so turisti, ki so tako računali, da pridejo v dobrih dveh urah

do češke koč, kjer bodo lepo počivali, obedovali, prenočevali, pa pridejo po mnogih razočaranjih na Veliki vrh, kjer ne najdejo ničesar. Med raznimi slučajmi zadnjih časov, naj navedem le naslednji:

Pred tremi tedni je večja družba petih oseb, med temi tri dame, odšla od Kazina ob 5. popoldne na češko koč, čez, do večera smo lepo tam, kjer dobimo vsega potrebnega in kjer prenočimo, da pojdemo drugo jutro na Grintovec. Ali prišli so skoro do Velikega vrha, kjer jih je prehitela noč. Prenočili so v mrzli noči pod neko čupljo, a ko se je zdanilo, so se vrnili zmučeni v dolino. Pri Ignaciju Muriju so našli zatočišče, da so se odpočili in naspali. Vsakdo, ki je za to vedel, je dejal: kaj bi pa bilo s temi ljudmi, ako bi jih zajela tam gori kaka nevihta, kakršna je letos pogosto razsajala. Kdo bi odgovarjal za morebitne nesreče?

Kako je vse to mogoče? To je tako: Ko je bil postavljen na česnji tisti napis, je tekla potok še na desni strani česnje. Tedaj je bilo še lahko mogoče, da je potnik poiskal stezo na češko koč, ki je točno trideset korakov bolj spredaj. Odkar pa je Muri potok vsled svoje žage preložil, od tedaj pa človeški ni mogoče misliti, da bo potnik hodil čez potok in čez most trideset korakov nazaj iskat prave steze na češko koč. Tista steza vodi namreč čez travnik in se zdi, da je navadna stezica po travniku. Le kdor že naprej ve, da vodi tista stezica na češko koč, jo bo rabil, vsakdo drugi pa pojde po tamošnji stezi in po markacijah (ki so vse enako rdeče-bele!) na Veliki vrh. To se je zgodilo pred štirimi tedni tudi prav dobremu turistu in njegovi sestri. Hotela sta samo do koč na obed in odpočitek, ali prišla sta na Veliki vrh, kjer sta imela sicer še lepši razgled, ali lačna in žejna sta se vrnili v Kazino, ne da sta dosegla svoj namen. In takih slučajev sem doznal veliko. — Čudim se, da nihče ni poskrbel, da bi to zadevo doznalo PD. — Treba samo tisti napis postaviti na levo stran česnje s puščico navzgor, na isto mesto pa drugi napis: Steza na Veliki vrh s puščico proti desni.

Statistika tujcev na Jezerskem dokazuje, da ima ta božji kotic naše slovenske zemlje še lepo bodočnost pred seboj, samo — treba nekoliko več pozornosti na potrebe in zahteve tujcev, ki prihajajo tjakaj v tako lepem številu in bodo brez dvoma prihajali v čedalje večjem številu, kajti narava je tako divna, da je ni kmalu podobne. A. G-k.

Še beseda o mladini

(Odgovor na neko pismo)

Res je, mladi prijatelj, da je pri porazu treba vedno pomisliti, kje je vzrok: ali v ideji ali v vojski. Vi pravite, da zmagujejo nove ideje zato, ker so se stare preživle. In v narodnem življenju gre pred vsem za zmago idej.

V zgodovini lahko najdemo običaje, da je n. pr. zmagala armada, ideja pa ni zmagala n. pr. nemška ideja v svetovni vojni. Zmaga nasilja pa nima trajne vrednosti. Lahko pa se zgodi, da je armada poražena, a ideja je nepremagljiva n. pr. jugoslovanska nacionalna ideja v svetovni vojni. Iz tega bi se dalo sklepati, da je zmaga popolna tedaj, kadar zmaga ideja večine. Če to prenesemo v društveno dijaško življenje, kjer se borita dve struji, je vedno mogoče oboje: da zmaga večina, čeprav njena ideja ni več zmagovita, ali pa da zmaga manjšina, če se večina ne briga

za društvene zadeve, in se reče, da je zmagala ideja. Gre torej predvsem za to, katera ideja je zmagala ne oziraje se na vojsko, ker pri tej odločujo samo število in dobra pripravljenost. Vi pravite, da se vse ideje preživijo in da nove ideje vedno zmagujejo nad stari. Jaz trdim, da se preživijo samo oblike, ideje ostanejo. Po vašem se je ideja narodnosti preživela, zato je naravno, da zdaj zmaguje internacionalna marksistična ideja. Jaz pa pravim, da se narodna ideja ni preživela, ampak samo njena prejšnja oblika. Isto velja glede verske ideje. Mnogi so mislili in pisali, da je vera mrtva, da se je preživela itd. V resnici se je preživela le stara oblika vere (srednjeveška, ali ona, ki smo jo imeli še pred sto leti). Moderna doba išče nove oblike za isto čustvo, ki ga imenujemo versko čustvo in seveda — zatreti. Bili so časi n. pr., ko se je zdelo, da je nasprotna ideja popolnoma zmagala (spomnimo se na 18. filozofski

vek, ali na monistični pokret koncem prejšnjega stoletja), a tisti boji so zatrli le, kar je bilo pri ideji slabega, ideja sama pa je ostala. Isto velja glede socialnega čuta. Socialno čustvo je nekaj naravnega, priloženega in živi v človeku kot sočutje do bližnjega. Ako so ga posamezniki zatrli, zato se ni izginilo v človeštvu. Zato se je pojavljalo ves čas zgodovine v različnih oblikah. V moderni dobi je prišlo bolj do veljave, ker so razmere zahtevale, da se je izražalo v organizaciji. Tako imamo danes več oblik socializma. — Skrajna leva smer marksizma (komunizem) je le nova oblika socialne ideje, ki se je razvijala prej že v drugih oblikah. In isto je z narodnostjo. Narodnost ni nič izmišljenega in narejenega, ampak je to naraven čut vsakega naroda.

V zgodovini je narodnost preživela različne oblike, a sama se zato ni — preživela. Zato stopa zdaj na dan v novi obliki, ki jo smatrajo nekateri kot nevarno za Evropo. Nje nevarnost raste ravno s tem, ker družji v sebi mase. Mase pa more družiti v sebi le tedaj, če odgovarja njihovim potrebam in zahtevam. Nevarnost za Evropo pa bi bila le v tem, če bi vsled tehničnega napredka, ki danes omogoča organizacijo in mobilizacijo mas,

ena narodnost hotela podjarmiti drugo. Proti tej nevarnosti ni drugega pomočka kot odpor in organizacija druge narodnosti, da istotako dela in živi na svoji zemlji in je zmožna in pripravljena braniti svojo last. Doslej ni še nihče izumil tako čarobne besede »Mir«, da bi to zadoščalo za vse čase. Morda bomo nekoč tako popolna bitja, da ne bo več treba misliti na to, da bi bil en narod nevaren drugemu. Dokler tega ni, je treba, da vsak narod misli na svojo varnost. Da pa bo čim manj odvisen od drugih, je treba, da si ustvari tako organizacijo družbe in države, da bo vsak član naroda v svoji državi našel delo in kruha. Tako se narodna ideja družji s socialno. Vsa organizacija sodobne Evrope gre v to smer. Nacionalizem naše dobe se torej več ne kaže v sami zunanosti, ampak smatra za svojo dolžnost, da reši najtežje vprašanje sodobnosti brezposelnost v tem smislu, da zagotovi delo in zaslužek vsem članom svojega naroda na domačih tleh. To je nova oblika socializma, ali če hočete nov družabni red in je prav, da tudi mladina premišlja o tem. Narodna odbrana samo želi, da se mladina vzgaja v tem novem nacionalnem in socialnem duhu. Zato je treba predvsem dela doma, pri sebi.

NAŠ POKRET

AKCIJA NARODNE OBRANE »SVOJI K SVOJIM« NA VASI

Kot nam poročajo, se je vršil dne 26. avgusta t. l. v mestu Knič v sredu Šumadije velik gospodarski miting Narodne Odrane, katerega se je udeležilo nad 3000 ljudi, v prvi vrsti šumadijskih kmetov, ki so od daleč prihitali, da čujejo pošteno besedo in dobronamerne nasvete Narodne Odrane. Manifestacija je pričela ob 10. s službo božjo, nakar je ob 11. uri predsednik sreskega odbora otvoril zborovanje. Miting se je pretvoril v pravo manifestacijo, ki je jasno dokazala, da narod odobrava mirno in resno pot Narodne Odrane ter da njeno delo kljub pomanjkanju vsega pompa ne bo ostalo brez uspeha.

Službene vesti

ZAHTEVA ČLANSKIH IMENIKOV

Krajne organizacije: Gorje, Gornji grad, Hrastnik, Kočevje, Kranj, Križe, Krško, Laško, Lesece, Litija, Ljubljana-mesto, Ljubljana-Sv. Jakob-Trnovo-Barje, Ljubljana - kolodvorsko-bežigrski okraj, Preserje, Rajhenburg-Senov, Škofja Loka, Šoštanj, Trbovlje, Zagorje in vsa poverjeništa naj pošljejo takoj poimenske sezname svojega članstva v smislu naše okrožnice št. 820/34, točka IV-3.

Oblastni odbor NO v Ljubljani.

Oblastni odbor je založil nova pravila NO z dvema pravilnikoma. Ze v okrožnici št. 820/34 smo opozorili, da mora imeti načeloma vsak član pravila, vendar nekaj naših organizacij in poverjeništev teh pravil še ni naročilo.

Vse te organizacije, kakor tudi one, katerim so pravila pošle, naj jih takoj naroče potrebno število.

Oblastni odbor NO.

Z odlokom komisarja Banovinskega starešinstva ONO v Ljubljani je izključen iz vrst Omladine Narodne Odrane L a h M i r k o iz Rogaške Slatine.

Središnji Odbor Narodne Odrane v Beogradu je na osnovi člena 8., odstavek V., pravil pod št. 4007 od 7. julija t. l. potrdil novoizvoljene odbore naslednjih krajevnih organizacij:

STARA CERKEV PRI KOČEVJU

Predsednik: Bedenikovič Mihael, šef postaje, Stara cerkev; podpredsednik: Fabjan Jernej, orožnik v p., Koblerje; tajnik: Grims Alojzij, trgovec, Stara cerkev; blagajnik: Kočevar Ivan, žel. zvan. v p., Mlaka; odborniki: Crnkovič Julij, prog. nazd. drž. žel., Kočevje; Čuk Alojzij, delavec, Mlaka; Drgane Jože, žel. uradnik, Kočevje; Žagar Franc, pos. sin, Gorenje.

Nadzorni odbor: Sevšek Martin, žel. delavec, Klinja vas; Žagar Alojzij, posestnik, Gorenje.

BOROVNICA

Predsednik: Gabriel Drago, žel. uradnik, Borovnica; podpredsednik: Švigelj Franjo ml., trg. sin, Breg; I. tajnik: Lado Franc, akademik, Borovnica; II. tajnik: Zupan Miha, šef postaje, Borovnica; I. blag.: Švigelj Franc ml., pos. sin, Borovnica; II. blagajnik: Zalar Jože ml., posestnik, Borovnica.

Nadzorni odbor: Mivšek Viktor, abs. učil., Borovnica; Suhadolnik Franc, posestnik, Borovnica; Švigelj Franc, trgovec, Breg.

SEVNICA

Predsednik: Vimpolšek Anton, zadruž. uradnik; podpredsednik: Žitnik Maks, učitelj; tajnik in blagajnik: Klemenec Franjo, učitelj; odborniki: dr. Klemenčič Alojzij, odvetnik; Železnik Marjan, učitelj, vsi v Sevnici.

V nedeljo, 16. septembra t. l. priredi Savezna strelska družina v Kočevju prvo nagradno tekmovalno streljanje. Po tekmi se bo vršila prosta zabava v vseh prostorih gostilne »Union«.

Vse družine in strelce vabimo, da se prireditve v čimvečjem številu udeležo.

Odbor.

„Goriški Slovenci“

(Spisal Andrej Gabršček. II. knjiga — od leta 1901—1924. V Ljubljani 1934. Str. 632. Cena 120 Din.)

»Exegi monumentum...« Tako bi mogel naš goriški narodni borec zapisati na koncu te knjige. »Postavil sem spomenik sebi in vam«. Vam vsem, ki ste se borili na tej lepi zemlji ob Soči, ki je bila naša last od prihoda do danes, čeprav so jo tokom stoletij preplavljale tuje sile in so po mestih in gradovih tuji gospodarji vladali nad slovenskim narodom. A ravno to gospodstvo smo hoteli uničiti in že smo ga zmagovali z našimi zavrednimi ljudskimi množicami, ko je zgrmela svetovna vojna. In vse, kar smo storili in pripravili za svojo bodočnost, je postalo žrtev tujega nasilja. Velik je bil boj goriških Slovencev za svobodo in prosveto. O tem nam govori ta obširna knjiga, ki tvori skupno s I. delom nad 1000 strani obsežno politično zgodovino našega naroda onstran Nanosa od l. 1848. dalje. Res, to je spomenik, ogromen spomenik, naš spomenik ob Soči. Pisatelj nam obeta še tretjo zanimivo knjigo »Trst in Istrac«, ki izide l. 1935 za veliko noč, a dasi bo gotovo enako važna za nas, ker je bila usoda teh dežel vedno ozko združena, vendar bo to samo še dodatek k temu spomeniku. Mi samo želimo pisatelju zdravja in moči, da dovrši svoje življenjsko delo.

Res je, da vse to, kar čitamo v tej knjigi, zanima posebno nas, ki smo sami doživljali vso to borbo in vemo, kaj so pomenile vse tiste male zmage, ki smo se jih veselili kot napredni in nacionalni ljudje. Zato tako radi čitamo tudi o tistih malenkostnih dogodkih, osebnih vesteh in drobni novicah, saj je bilo vse naše življenje zapopadeno baš v teh ma-

lih dogodkih, ki so pomenili za nas važne uspehe v našem boju za vsako ped zemlje. Vse to znajo ceniti le mali narodi, ki še ne poznajo mednarodne in svetovne politike — ker se tam — vsaj na videz — vse odločuje o njih usodi. Šele, ko je potrkala svetovna vihra na naša vrata, smo spoznali, da smo se prej premalo brigali za tuji svet, oziroma, da smo tuji svet premalo seznanjali z nami. Pisatelj govori tudi o tem. Vendar, če si imamo v tem oziru drugi kaj očitati, naš pisatelj lahko s mirno vestjo polaga obračun tudi o tem. Kjer je mogel, je zastopal Slovence tako, da se je govorilo o njih in priznati se mora, da je imel mnogo bolj odprt razgled v svet kakor narodni voditelji v središču Slovenije. V tem pogledu so bili pred vojno sploh naši tržaški, istrski in goriški narodni politiki mnogo bolj radikalni kakor kranjski in štajerski. Bližina tuje države in morja, posebno pa laška iredenta je — širila politično obzorje iz avstrijske zaostalosti v nove svetove. Odtod tudi nesoglasje, ki se je tako rado pojavljalo med bivšo kranjsko in našo primorsko politiko. Tudi južni, oziroma goriški temperament je odločal pri tem. Če primerjamo našega Korošca ali Kranjca z našim Kraševcem ali Goričanom, kakšna razlika! Zato se je dalo na Goriškem drugače uspešno delati kakor n. pr. na Koroškem ali Štajerskem. Vendar je bil napredek goriških Slovencev v teku pol stoletja tako ogromen, da pri čitanju knjige nehote dajemo priznanje ne le voditeljem, ampak tudi narodu, ki je tako rad sledil onim, ki so mu želeli dobro. Pisatelj stoji ves čas v sredi tega velikega pohoda goriških Slovencev. V njem se srečno družijo praktičen talent z idealnim poletom, gospodarska organizacija mu omogoča tudi politične uspehe. Njegovi bivši in sedanji politični nasprotniki

bodo skušali morda pokazati položaj v drugačni luči, toda slovenska nacionalna zgodovina bo dala našemu boritelju prav; je res neverjetno, kaj je pomenil en sam človek na svojem mestu; le srečen temperament je ohranil pisatelju ono dobro voljo in neugnano energijo, s katero je vršil svoje poslanstvo. O njem res lahko rečemo, da je bil pravi mož na svojem mestu. Če pogledamo seznam knjig, ki jih je izdala »Goriška tiskarna« (nepopoln seznam se nahaja na str. 603), bomo spoznali, kakšen pomen je imela ta podjetnost za slovensko literaturo. Saj vemo, kako je mladina čitala te knjige. Danes jih povsod manjka. Italijanska granata je med vojno padla v zalogo in uničila na tisoče knjig. Mnoge bo treba nadomestiti z novimi izdajami. Naše knjižnice so po vojni pogrešale goriške založbe. Spominjam se slovenskega kongresa v Sofiji. Tam je šlo za zvezo slovenski akademij. Nastalo je vprašanje: Kaj pa »Maticec«...? Nekateri so smatrali »Maticec«, kakor je bila n. pr. slovenska, hrvaška, češka, za manj vredne. Ker so imeli Hrvati in Čehi svoje akademije, se tudi niso zavzemali posebno za »Maticec«. Zato pa je bil tem bolj Andrej Gabršček bojeviti, da spravi v zvezo »Maticec« onih narodov, ki nimajo akademij. Vsi so ga poznali in njegov nastop je imel uspeh. Zastopnik malega dela obmejnih Slovencev se je boril za slovensko središče, ki je sicer tako rado s preziranjem gledalo na vse, kar ni kranjskega. Čudovita je agilnost tega moža, ki ga najdemo povsod, kjer se odloča o naši bodočnosti. Drugi so smatrali razne kongrese morda za luksuz in zabavo, iz knjige pa vidimo, kako važno je bilo, da smo se oglašali na njih in seznanjali slovenski svet s svojimi razmerami; vse, kar smo zamudili, je bilo le v našo škodo.

Pisatelj spremlja svoje Goričane vse do svetovne vojne in skozi begunska taborišča do zopetne vrnitve na domača tla, vse do tistega časa, ko je rimski fašizem sklenil, da uniči slovensko pleme ob Soči. Od tedaj je emigrant in besede, ki jih govori na koncu v imenu emigrantov, so opravičene. Dostavek, ki obsega nasilja, počige, umore itd. v t. zv. »Juljski krajinci«, nas spominja na nekdanje pašluke na Balkanu in na razne spomenice, ki jih je čitala Evropa o dogodkih v Macedoniji in drugod za časa turške vlade. Tako se uveljavlja 2000letna kultura na goriških tleh. Zato bo nam ta knjiga res to, kar piše o nji Ivan Hribar v pismu, ki je priloženo. Naravno je, da jo bodo radi prebirali posebno oni, ki so v onih letih pred vojno živeli in delali na tem lepem koščku slovenske zemlje, in vsi, ki smo od daleč spremljali veliki prepoved. Saj je bila Gorica z »Vedo« itd. pred vojno središče našega nacionalnega dela. Vse to delo je omogočal A. Gabršček s svojo založniško podjetnostjo.

»Goriške Slovence« pa bi morala prebirati posebno mladina, ne le ona, ki je izgnana z rodni tal, ampak vsa naša udeča se mladina, da spozna boj za našo zemljo in zna pravilno ceniti narodno svobodo. Saj je to velik kos naše zgodovine.

Vsem drugim pa veljajo besede pisatelja, ki pričakuje podpore, da bo mogel dovršiti svoje delo. To — mislim — želimo vsi zato je tudi naša dolžnost, da podpremo njegovo delo s tem, da uvrstimo njegovo knjigo med svoje najljubše in poskrbimo za to, da ne bo svojega dela plačeval tiskovnih stroškov iz svojega. Mislim, da je dovolj žrtvoval za Slovence, da tudi mi k njegovemu življenjskemu delu položimo svoj obol in knjigo kupimo.